

Fra: Øivind Johansen[OIJ@cowi.no]

Dato: 06.11.2014 12:19:25

Til: FM Rogaland, Postmottak; Solberg, Kristian; Bendixen, Marit Sundsvik

Kopi: anita.undheim@nortura.no; Dag Roar Reime (dag.roar.reime@nortura.no); Morten.Olsen@nortura.no

Tittel: Ang. Nortura BA avd. Hå. Svar på Fylkesmannens brev dat. 27.10.2014

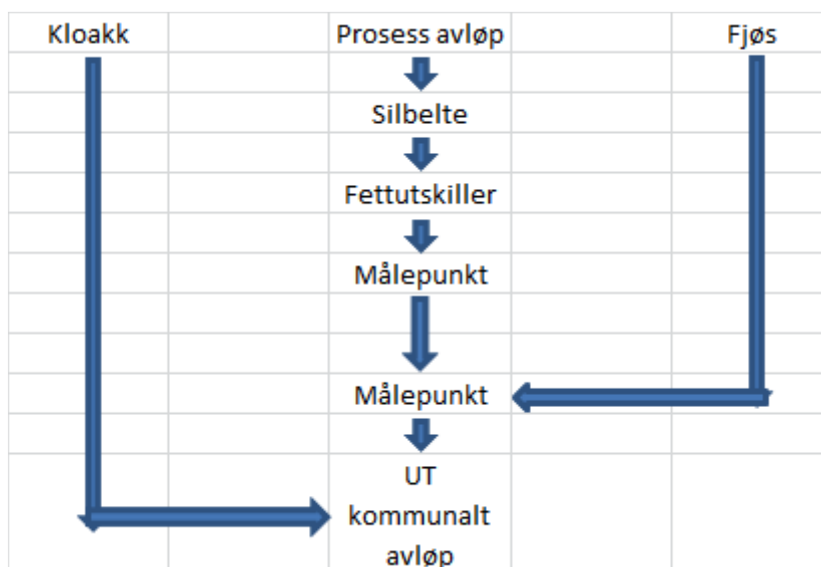
Det vises til brev, dat. 27. oktober 2014, fra Fylkesmannen til Nortura BA avd. Hå, som inneholder en vurdering av Nortura's brev til Fylkesmannen, dat. 28. mai 2014. Sistnevnte brev inneholdt en oppdatering av data for en revisjon av utslippstillatelsen.

Fylkesmannen skriver i sin vurdering at han vil gjennomføre en full saksbehandling som inkluderer offentlig kunngjøring inkl. utsending av høringsdokumenter. Årsaken er at den eksisterende tillatelsen er ca. 10 år, og at produksjonsrammene er endret vesentlig på den tiden. For Nortura sin del er dette en grei sak.

I sitt vurderingsbrev går Fylkesmannen ganske langt i å informere hva en ny tillatelse vil inneholde, og det bes også om at Nortura vurderer innholdet og kommer med kommentarer innen 10. november.

Undertegnede har gjennomgått brevet fra Fylkesmannen sammen med bedriften, og vi ønsker å gi følgende kommentarer:

- Etterfølgende figur viser flytskjema for avløpsvannet fra bedriften. Inntil for ca. 2 år siden var det separate påslipp til det kommunale nett av prosessavløpet og fjøsavløpet. Disse ble da samlet i et nytt målepunkt før påslipp som vist på flytskjemaet. I målepunktet tas det ut tidsproporsjonale prøver av det samlede avløp. Samlingspunktet ligger ganske dypt under bakkenivå (2m) på et asfaltert område der det foregår mye biltrafikk. Delprøver suges opp til en prøvetager som er plassert inne i bedriften. Prosessavløpet har før samlingspunktet passert silbelte, fettutskiller og et målepunkt med V-overløp. Fjøsavløpet har passert en slamavskiller før målepunktet.

Aquateam COWI har som kjent på oppdrag for Hå kommune gjennomført en besøksrunde på bedriftene i Kviamarka inkl. Nortura. Målet var å se på bedriftenes rutiner når det gjelder måling av avløpsvann og prøvetaking. I rapporten som er skrevet anbefales for Nortura sin del bl. annet at:

«Det tas tidsproporsjonale prøver med uttak av delprøver hvert 15. minutt. Det bør legges opp til å ta mengdeproporsjonale prøver om mulig. Hvis dette ikke er mulig, anbefales at man reduserer tiden mellom hver delprøve til 10. minutter, og tar ut tilstrekkelig prøvevolum til at total døgnprøve blir på ca. 20 liter».

Denne anbefaling har Nortura vurdert slik at det ikke er mulig å ta ut mengdeproporsjonale prøver, men rutinen er endret slik at intervallene mellom delprøvene er redusert fra 15 til 10 minutter som anbefalt av Aquateam COWI.

Begrunnelsen for at bedriften mener det ikke er mulig å ta ut mengdeproporsjonale prøver, er at avløpet i samlingspunktet ligger ca. 2 m under bakkenivå. For å få til et anlegg der den samlede avløpsmengden kan måles slik at prøvetakingen kan foretas mengdeproporsjonalt, bør/må avløpet først løftes i en pumpestasjon. Dette er komplisert og kostbart og vil måtte anlegges på et område med mye transport. Dette løsning ble derfor vurdert som uaktuelt da det ble vedtatt å samle avløpene for ca. 2 år siden.

- Her vedlegges oppdatert påslippsrapport, som inneholder utslippsdata for til og med september måned i 2014. Den som var vedlagt brevet til fylkesmannen i mai, inneholdt resultater for til og april måned i 2014. I månedene etter april har utslippskonsentrasjoner av BOF og fett økt, som man kan se.
- Fylkesmannen etterlyser info om fettutskilleren. Vedlagt er et notat fra 2011 som beregner kapasiteten på avskilleren og konkluderer med at den er tilstrekkelig for en avløpsmengde på 45 m³/t, som tilsvarer ca. den høyeste belastning den får, som det er redegjort for i brevet til fylkesmannen i mai.
- Fylkesmannen skriver i sitt brev bl. annet at «Fylkesmannen vurderer det slik at avløpsmåling og prøvetaking er punkter som kan forbedres. Nortura må ha kontinuerlig oversikt over hydraulisk belastning på interne renseanlegg. Det må forventes at bedriften må karakterisere vannkvaliteten til de ulike delstrømmene bedre. Et slikt arbeide må starte snarest, og i en ny tillatelse vil det bli satt kort frist for dette». Et annet sted i brevet skrives at « Det er maksimale verdier med minutttoppløsning som bør benyttes ved dimensjonering av bl. annet interne renseanlegg». Disse siste sitater skremmer en del. Flytskjemaet over med beskrivelse av dagens opplegg for måling og prøvetaking gir ikke mulighet for det ambisjonsnivå Fylkesmannen ser ut til å legge opp til. Nortura vil gjerne samarbeide med Fylkesmannen på en slik måte at kravene i en ny tillatelse kan la seg gjennomføre under hensyntagen til kostnad og fremdrift. På vegne av Nortura bes det derfor herved om et møte med Fylkesmannen tidlig i prosessen med saksbehandling av en ny tillatelse. Et slikt møte, som foreslås i uke 50, vil sikre at bedriften får bedre innsikt i Fylkesmannens vurderinger, samt at sistnevnte får bedre informasjon om forholdene på bedriften. Som kjent vil Nortura i løpet av få år bygge et nytt stort slakteri for rødt kjøtt i Kviamarka på naboområdet til Nortura's eks. kyllingslakteri. Selv om det eksisterende og det nye slakteri skal holdes adskilt, vil det kunne være aktuelt med fellesfunksjoner, f. eks. ekspedisjon. Det vil uansett være aktuelt med omfattende anleggsarbeider som kan berøre også det eks. slakteri. Det er fortsatt veldig tidlig i planleggingen for det nye slakteri, men status vil det kunne bli orientert om i et slikt møte. På vegne av Nortura SA avd. Hå håper vi Kristian Solberg og Marit Sundsvik Bendixsen fra Fylkesmannen aksepterer å delta på et slikt møte, og det ønskes tilbakemelding på hvilken dag i uke 50 som passer. Hvis uke 50 ikke passer, kan det forslaget endres.

Med vennlig hilsen
Øivind Johansen

Direkte : +47 911 47 511
E-post : ojj@cowi.no

COWI AS
Jens Wilhelmsens vei 4, Kråkerøy
1601 Fredrikstad

Sentralbord: +47 02694
www.cowi.no

Tenk på miljøet - må du skrive ut denne e-posten?

NORTURA HÅ

Dato: Februar 2011

KAPASITET PÅ FETTUTSKILLER

GRUNNLAG:

Avløpsvannmengde:

Det er foretatt en gjennomgang av målte døgnavløpsmengder ut fra bedriftens fettutskiller i perioden fra 12. januar 2010 til 11. januar 2011, dvs. for et helt år. På virkedagene ligger hovedtyngden av måleverdiene innenfor området 400 - 600 m³/døgn. I 21 dager, dvs. ca. 8% av årets ca. 275 hverdager, ble avløpsmengden målt høyere enn 600 m³/døgn. Høyeste enkeltverdi ble målt for 18. mai til ca. 686 m³.

Lagrede data gjør det også mulig å se nærmere på hvordan avløpsmengden varierer over døgnet. Så langt har vi ikke funnet verdier høyere enn ca. 45 m³/time.

Det er også gjort en sammenligning mellom ovennevnte målte avløpsmengder, som passerer fettavskilleren, med registrerte mengder på samlet rentvannsforbruk på fabrikken. Grunnlaget for sistnevnte er kun registreringer i perioden 2. desember 2010 til 11. januar 2011. I denne perioden er det i middel ca. 65% av samlet rentvannsforbruk som passerer fettavskilleren. Denne %-verdi er ganske jevn/stabil for de dagene som er kontrollert.

Gjennomgangen viser at ca. 35% av samlet vanninntak ikke ledes til fettavskilleren. Dette dreier seg om vann som brukes i dyremottak/fjøs.

Størrelse på fettavskiller:

Data som undertegnede har om den eksisterende fettavskilleren er:

- Lengde L = 7,4m
- Bredder B = 1,4m
- Effektiv væskehøyde H = 1,5m

Dette gir overflateareal $A = (L \times B) = (7,4 \times 1,4) = 10,36\text{m}^2$
og volum $V = (A \times H) = (10,36 \times 1,5) = 15,54\text{m}^3$

Grunnlag for kapasitetsberegning:

I den etterfølgende beregning er benyttet veilederen:

NORVAR Prosjektrapport 65/1996 - "Forslag til veileder for fettavskillere til kommunalt avløpsnett"

For større kontinuerlig opererende fettavskillere beskriver veilederen at det skal dimensjoneres for den midlere maksimale timebelastning Q_{dim} og en maksimal korttidsbelastning Q_{max} dim. Den av de to belastningssituasjoner som gir størst areal, respektive volum, skal legges til grunn for dimensjoneringen.

Basert på måledata omtalt i innledningen settes for Nortura Q_{dim} til $45 \text{ m}^3/\text{time}$.

Flatebelastning V_f og oppholdstid t i fettavskilleren beregnes som følger:

$$V_f = Q/\text{Areal} \text{ (m/time)} \quad (1)$$

$$t = \text{Volum}/Q \text{ (time)} \quad (2)$$

Settes de beregnede verdier for Nortura inn i (1) og (2), blir resultatet:

$$(1) - \text{Flatebelastningen } V_f \text{ ved } Q_{dim} = 45 \text{ m}^3/\text{time}/10,36\text{m}^2 = 4,34 \text{ m/time}$$

$$(2) - \text{Oppholdstiden } t \text{ ved } Q_{dim} = 15,54\text{m}^3/45\text{m}^3/\text{time} = 0,345 \text{ time} = 20,7 \text{ min}$$

Kravene til V_f og t i den angitte veileder er som følger:

<u>Dimensjonerende vannmengde</u>	<u>V_f (m/time)</u>	<u>t (minutter)</u>
Q_{dim}	≤ 5	≥ 20

Konklusjonen ut fra denne gjennomgang er at den eksisterende fettavskilleren, hvis de benyttede data er riktige, har tilstrekkelig kapasitet.

COWI Fredrikstad 22. februar 2011

Øivind Johansen

Tom Arild Karlsen

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 27.10.2014

Vår ref.: 2013/1256

Arkivnr.: 461.3

Nortura BA avd Hå
Næringsveien 25
4365 NÆRBØ

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Fylkesmannens vurdering av søknad om økte produksjonsrammer, krav om ny tillatelse etter forurensingsloven og anmodning om kommentarer.

Nortura BA avd. Hå har tidligere meldt fra om behov for økte produksjonsrammer. Det er aktuelt med en tre-dobling av slaktemengden. Bedriften v/ COWI AS ber nå om at utslippskravene i tillatelsen harmoniseres med krav i påslippstillatelsen. Gjennomgangen av IPPC-rapporten viser at det er punkter som kan klargjøres og utredes bedre. Dette gjelder også avløpsmåling og prøvetaking. På grunn av den store økningen vil Fylkesmannen lage en ny tillatelse som erstatter den gamle. Eventuelle kommentarer til Fylkesmannens vurderinger bes sendt innen 10. november.

Vi viser til e-post fra COWI AS 28. mai 2014 med søknad på vegne av Nortura BA avd. Hå (Nortura).

Søknaden er et svar på henvendelsen fra Fylkesmannen 11. april 2014 der Fylkesmannen ba om en oppdatering av IPPC-rapporten fra 2007. Det ble også bedt om oppdatering av en rekke spesifiserte produksjons- og utslippsforhold i en tidligere søknad (2008). Det er ikke sendt nytt søknadsskjema, men ved hver henvendelse fra bedriften er det beskrevet økte produksjonsrammer.

Produksjons- og utslippsforhold

Fylkesmannen fikk et fyldig svar som nå er vurdert. Det ønskes å øke slaktemengden fra nivået i 2013 på ca. 22 000 tonn til 30 000 tonn og foredlingsmengden tilsvarende fra ca. 2 700 til 6 500 tonn. Mengden egg som ble pakket i 2013 var ca. 13 500 tonn og det søkes om 15 000 tonn (rettet til fra 5 500 tonn i e-post 15. september 2014). Eksisterende rammer i tillatelsen er 10 500 tonn slakt, 5 500 tonn foredling og 9 500 tonn eggpakking.

Da slaktemengden for 2007 ble rapportert i søknaden i 2008, var den høyere enn tillatt ramme. Dette ble til en viss grad balansert av at foredlingsmengden var mye lavere enn tillatt ramme. Nortura skulle komme tilbake med konkrete utslippstall. Dette skjedde ikke, men det ble senere referert til påslippavtalen med kommunen. Heller ikke denne gang er det søkt om spesifikke utslippsgrenser, men COWI AS mener på vegne av Nortura at krav i tillatelsen måtte settes lik nivåene i påslippavtalen. Både i 2013 og nå i 2014 ble det bedt om harmonisering av utslippsgrenser.

Slik harmonisering er noe Fylkesmannen har kommentert tidligere og vi har vist til forurensingsforskriftens § 15A-4. Der gis kommunen hjemmel til å skjerpe utslippsnivået i forhold til krav i en tillatelse, men ikke til å øke det.

Slik Fylkesmannen oppfatter søknaden fra Nortura ved COWI AS, søkes det nå om utslipp tilsvarende ca. 13 300 personekvivalenter (p.e.) basert på utslipp av 800 m³ avløpsvann pr. døgn og med følgende utslippsgrenser:

Utslippskomponent	Utslippsgrenser	
	Gjennomsnitt Midlingstid: <i>Døgn</i>	Maks. Avviksrapporteres Midlingstid: <i>Døgn?</i>
Fett	175 mg/l	250 mg/l
Temperatur	30 °C	40 °C
pH	6,0 ≤ pH ≤ 9,0	9,5
Organisk stoff [BOF ₅]	1000 mg/l	1500 mg/l

Dagens utslipp preges av den produksjonsøkningen som har vært de senere årene; mens tillatelsen har en ramme for avløpsvolum på 400 m³/døgn (25 m³/t i 16 timer), er gjennomsnittlig vannforbruk ca. 700 m³/døgn og maksimalverdien pr. måned ca. 850 m³/døgn. Registreringer av timeforbruk viser at snitt og median (verdiene i tiden 08:00 til 18:00) ligger rundt 61 m³/t, mens de maksimale verdiene ligger i området 65-70 m³/t, jf. vedlegg 1. Det er maksimale verdier med minutt oppløsning som bør benyttes ved dimensjonering av bla a. interne renseanlegg. Det opplyses om at antall liter vann brukt pr. kilo slakt (spesifikt vannforbruk) har gått ned fra ca. 13,3 – 15,1 i årene 2005, 2006 og 2007 til 8,1 i 2013.

Utslippskonsentrasjonene til fett ser ut til å være moderate der høyeste verdi i 2013 var 150 mg/l og så langt er høyeste verdi i 2014 på 230 mg/l. Utslippskravet til fett vil trolig bli endret i en ny tillatelse, slik at det harmoniserer med andre tillatelser i området.

Utslippet av organisk stoff er større enn kravet i gjeldende tillatelse både pr. døgn og år, og både som konsentrasjon og mengde. Basert på oppdaterte og tilgjengelige tall fra bedriften, ligger utslippsnivået i underkant av 18 000 p.e., mens tillatelsen gir rom for 10 000 p.e. Det må antas at både avløpsvolumene og utslippskonsentrasjonene kan variere betydelig innenfor en time. Samtidig viser oversikten over timeforbruket av vann at arbeidsprosessene hos Nortura er repeterende med et noenlunde forutsigbart utslippsmønster gjennom døgnet, jf. vedlegg.

Årsgjennomsnittet til vanntemperaturen i avløpsvannet basert på månedsmidler, er ca. 18 grader. Dette vurderes som relativt lavt. Makstemperaturen på ca. 35 grader indikerer at det forekommer topper og svingninger, og at de laveste temperaturene trolig ligger noe lavere. Oversiktene fra uke 18 – 20 dokumenterer også dette. Også pH-verdiene synes jevnt over lave, men med enkelte topper.

Avløpsmengder og målepunkter

Det finnes to målepunkter der det ene (pkt. 1) er plassert etter fettutskiller og sil, mens det andre (pkt. 2) er plassert etter påkoplingspunktet for øvrige avløp fra bl.a. oppstallingsrom. Nortura har i en periode målt avløpsvolum i pkt. 1, men det synes ikke å være mulighet for tilsvarende målinger av totalt avløpsvolum i pkt. 2. For å beregne totale avløpsmengder har bedriften lest av vannforbruket. Dette kan være en god midlertidig og i noen tilfeller permanent løsning, men vil oftest ikke vise de reelle avløpsvariasjonene som også skal være grunnlaget for vannføringsproporsjonal prøvetaking.

I de to oversiktene over daglig avløp og vannforbruk, ser det ut for at ca. 55 – 60 % av avløpsvannet passerer fettutskiller og sil. COWI AS mener at forholdstallet over tid er 60 % og har brukt 65 % ved vurdering av kapasiteten til fettutskilleren. Imidlertid vil de reelle variasjonene og belastningene på interne renseanlegg komme fram ved studier av måledata med time- eller minuttoppøsning.

Slik redegjørelsen fra Nortura oppfattes, skjer all prøvetaking i pkt. 2. Dette innebærer at fettkonsentrasjonene ut av fettutskilleren blir fortynnet med vann fra mottaksområdet og vil reelt kunne være 40 – 45 % høyere. Nortura må merke seg at kravet til utslipp av fett normalt refererer til måling ut av fettutskilleren. Det samme vil gjelde krav til temperatur som skal måles i fettutskilleren. Det er ukjent hvor mye avløpet fra mottaksområdet vil senke/endre vanntemperaturen i målepunktet. For øvrig er ikke Fylkesmannen gjort kjent med utformingen av utskilleren.

Fylkesmannen vurderer det slik at avløpsmåling og prøvetaking er punkter som kan forbedres. Nortura må ha kontinuerlig oversikt over hydraulisk belastning på interne renseanlegg. Det må forventes at bedriften må karakterisere vannkvaliteten til de ulike avløpsstrømmene bedre, jf. IPPC-rapportens pkt. 4.1.5. Et slikt arbeid må starte snarest og i en ny tillatelse vil vi sette kort frist for dette.

Det utføres nå en undersøkelse av Aquateam COWI AS der prøvetakingsmetoder og prøvetakingsrutiner blir gjennomgått på de ulike bedriftene på Kviemarka. Fylkesmannen vil vurdere resultatet av dette arbeidet slik at en ny tillatelse tar hensyn til nødvendige prosedyrer. For øvrig måtte Fylkesmannen ha gjort tilsvarende vurderinger av metoder og rutiner ved senere tilsyn. Det vil også bli tatt hensyn til at avløpsvannet ledes til IVAR IKS sitt renseanlegg og at dette anlegget er betydelig overbelastet i forhold til fett og organisk stoff.

Energi vil bli et viktig element i en tillatelse. Det må forventes økt søkelys på energihusholdning framover og det må forventes krav til energiutveksling med omgivelsene.

Vurdering av IPPC-rapporten

IPPC-rapporten omfatter svært mye av aktuelle arbeidsprosedyrer og det installerte utstyret på bedriften. Rapporten vurderer i hvilken grad det er samsvar med tilrådingene i gjeldende BREF for bransjen. Fylkesmannen har også som oppgave å vurdere dette og det er lagt ved et notat der de enkelte punkt blir gjennomgått. Som en konklusjon kan en si at det er mye som samsvarer, men på flere punkt kunne beskrivelsene vært bedre og det kunne tilsynelatende vært gjort mer. Flere punkt vil bli omfattet av krav og tidsfrister i en ny tillatelse.

Viktige punkt som må forbedres er først og fremst: miljøledelse, opplæringssystemer, vedlikeholdsprogram, bruk av høytrykksspyling, energiledelse inkl. kjøle- og varmegjenvinningsystemer, implementere renholdsplanen i eget IK-system og ivaretagelse av substitusjonsplikten.

Senere tilsyn vil vurdere både disse og øvrige punkt og det henvises til det vedlagte notatet.

Konklusjon

Fylkesmannen kommer til å erstatte eksisterende tillatelse med en ny. Årsaken er først og fremst at slaktemengdene planlegges økt til 300 % av grensen i gjeldende tillatelse og søknaden vil derfor bli vurdert i forhold til forurensingslovens § 11. Men det er også slik at når eksisterende tillatelse er 10 år gammel, kan den uansett tilbakekalles eller endres, jf. forurensingslovens § 18.

Søknaden vil bli kunngjort offentlig og sendt på høring i hht. forurensingsforskriftens kapittel 36. Dette innebærer at det lages et høringsbrev som gjør rede for hovedinnholdet i søknaden. Den foreliggende oppdaterte informasjonen/søknaden sendes sammen med høringsbrevet. Høringsdokumentene vil også inkludere dette brevet samt vedleggene. Høringsdokumentene vil gå som kopi til andre

aktører på Kviamarka. En ny tillatelse vil baseres på søknadsinnhold, kommentarene gitt i dette brevet og i vedleggene, resipient- og rensekapasitet, og på høringsuttalelsene.

Saksbehandlingen er gebyrbelagt, jf. forurensingsforskriftens § 39-4.

Vi ber om at Nortura vurderer innholdet i dette brevet og kommenterer dersom vi har misforstått noe. Vi ber om at eventuell tilbakemelding varsles snarest og sendes oss innen 10. november i år.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvern sjef

Kristian F. Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Kristian F. Solberg
Saksbehandler telefon: 51 56 89 28
E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Vedlegg:

- 1-Vurdering av avløpsmengder
- 2-Vurdering av IPPC-rapport

Kopi m/vedlegg til:

Hå kommune	Postboks 24	4368	Varhaug
IVAR IKS	Postboks 8134	4069	Stavanger
Cowi AS	Kobberslagerstredet 2. Kråkerøy	1607	FREDRIKSTAD

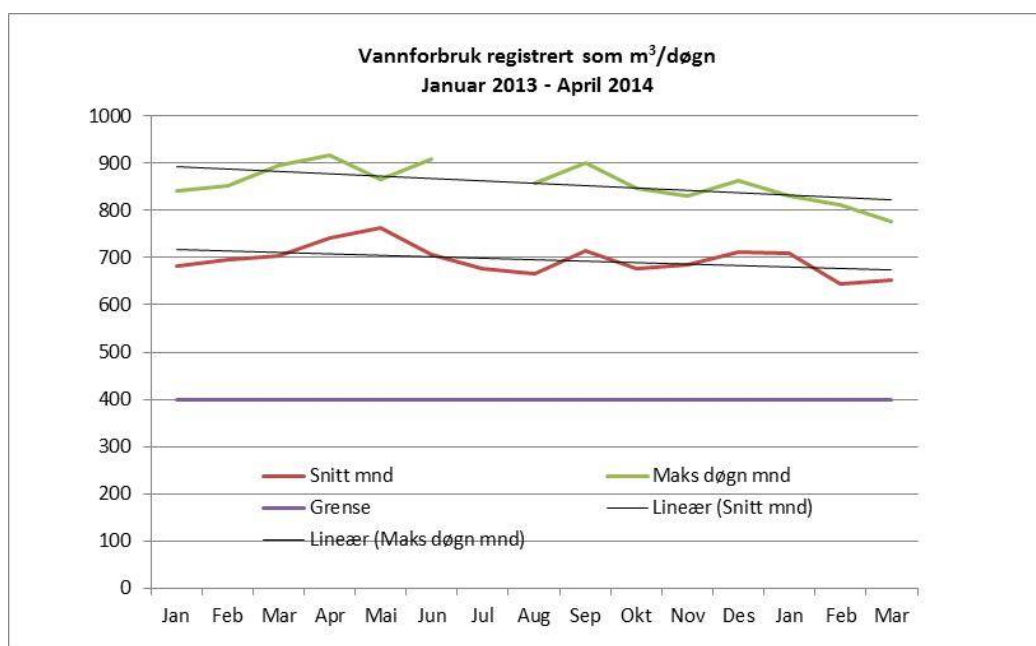
NOTAT

23. oktober 2014

Vurdering av oppdatert informasjon om vannforbruk ved Nortura BA avd. Hå

Fylkesmannen har mottatt data om vannforbruk og utslipp fra Nortura BA avd. Hå fra COWI AS. Ved utslippsrapportering til Hå kommune blir det gjennom en uke (5 dager) tatt en daglig blandprøve på 0,8 liter. Et volum fra hver dagsprøve, alt etter bedriftens forbruk av vann den aktuelle dagen, blandes sammen av laboratoriet og analyseres som ukeblandprøve. Gjennomsnittet av registrert vannforbruk pr. måned i den aktuelle perioden føres opp i tabellen som sendes kommunen og benyttes til å beregne gjennomsnittlig mengde BOF₅-utslipp. I dette notatet er tallene fra tabellene benyttet til å framstille vannforbruket pr. måned grafisk som vist nedenfor. Det er lagt inn en trendlinje og en kurve linje som viser tillatelsens utslippsgrense.

Kurven viser at vannforbruket/avløpsnivået pr. måned er relativt stabilt og at det har en nedadgående trend. Dersom det forutsettes at det arbeides i 16 timer, vil forbruksmengden pr. time være nær 43,5 m³/time.

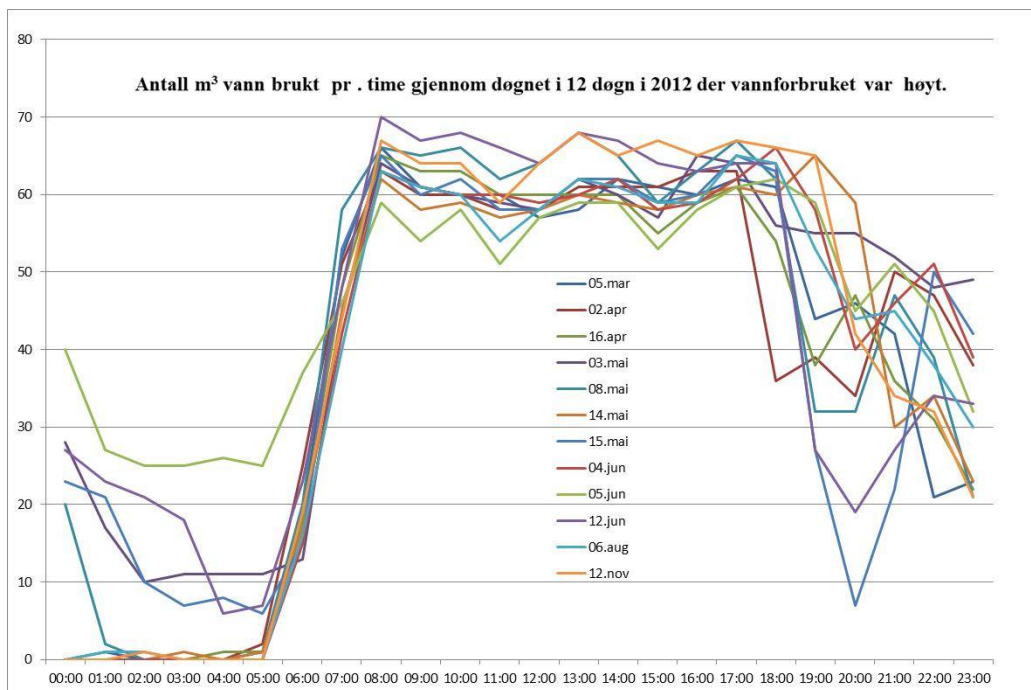
Nortura har også lest av daglig vannforbruk og sortert ut de største verdiene i de månedene det også er oppgitt døgngjennomsnitt for. Verdiene er vist i tabell i de tilsendte oppdateringene, men vises grafisk ovenfor. Også for maksimalverdiene viser kurven liten variasjon og en nedadgående trend fra ca. 900 m³/døgn til ca. 825 m³/døgn. Maksimalverdiene vil være viktig i dimensjoneringsammenheng og bør vurderes som viktig informasjon ved dimensjonering av kapasiteten til f. eks. interne renseanlegg. Dersom maksimalforbruket forutsettes delt over 16 timer, vil timeforbruket variere mellom ca. 56 og 51,5 m³/time.

Samtidig vil dimensjoneringen i stor grad være avhengig av variasjonene i vannforbruk/utslipp innenfor en time og på minuttbasis. Hå kommune har fått lest av vannforbruk

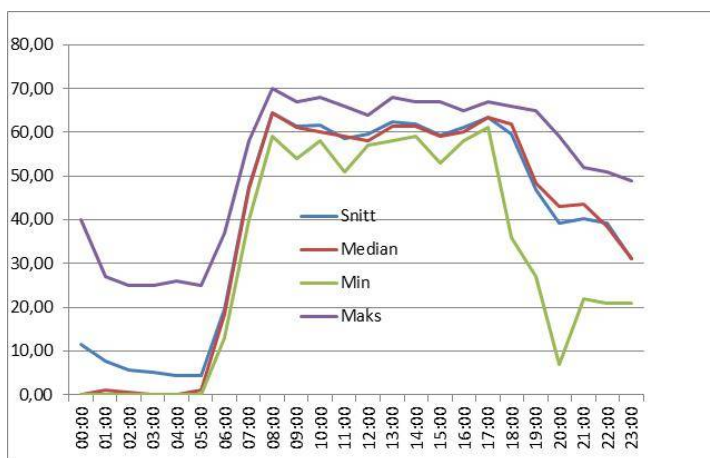
hver time og har sortert ut 12 døgn der vannforbruket var høyt. Opplysningene var vedlagt oppdatert søknad og vist enkeltvis grafisk og som tabeller. Det antas at dette var de 12 døgn i 2012 med høyest vannforbruk.

De samme tallene er samlet og vises grafisk under her. Selv om tallene representerer døgn med stort vannforbruk, er det tydelig at forbruket av vann følger et daglig mønster og er repeterende.

Det er ikke sagt hva som er årsaken til det høye vannforbruket, men det kan se ut for at vannforbruket noen ganger strekker seg over 18 – 20 timer. Arbeidsdagen er oppgitt til å vare i 16 timer i utgangspunktet og dermed kan større vannforbruk skyldes lengre arbeidsdager.

Nivået på vannforbruket i tidsrommet 8:00 til 18:00 vil trolig være dimensjonerende for interne renseanlegg, røranlegg samt nedstrøms interkommunalt renseanlegg. Trolig vil det være

variasjoner av betydning innenfor timesregistreringene som avgjør dimensjoneringsbetingelsene. Det er heller ikke usannsynlig at det eksisterer enkeltdager med høyere vannforbruk pr. time enn vist. Dette kan bare en analyse av timesverdier gjennom året vise, men ut fra foreliggende data kan det konkluderes med at dimensjonerende timesverdi ligger mellom 65 – 70 m³/time, og median og snittverdi i samme periode ligger likt rundt 61 m³/time, jf. nedenfor.

Det vil være behov for avløpsmålinger med finere tidsoppløsning for å bestemme dimensjonerende avløpsintensitet. Dette bør bedriften ta initiativ til snarest mulig.

NOTAT

13. oktober 2014

Vurdering av pkt. 6 i oppdatert (pr. 28. mai 2014) IPPC-rapport fra Nortura BA avd. Hå

4.1.1

Miljøledelse

Det lages ukentlig driftsrapport for slakteriene mht. strømforbruk og vannforbruk. Men all energi-/ressursbruk, alle avløpsmålinger og alle utslippsmålinger må inngå og måles mot bedriftens egne miljømål. Punktet virker mangelfullt.

4.1.2

System for opplæring.

Programmet er ufullstendig for energi, vann og miljø. Må ha økt fokus på energiforhold, vann og måter å redusere utslipp

4.1.3

Vedlikeholdsprogram

Usikkert hva formålet med vedlikeholdsprogrammet er, men i denne sammenheng må tap som fører til økte utslipp og redusert ressurs-/energibruk fokuseres på.

4.1.4

Måle og redusere vannforbruket.

Antallet vannmålere vil gi et meget godt innblikk i vannforbruket til enkeltoperasjoner. Det er usikkert hvordan data brukes bortsett fra å se på totalforbruket.

4.1.5

Separere vannkvaliteter

Det trengs en beskrivelse og karakterisering av vannkvalitetene fra slakteavdelingen og fra foredlingsavdelingen.

Det trengs en beskrivelse og karakterisering av kvaliteten til spylevann fra biler og områder for dyr/fjærkre. Hvordan skjer spyling? Hvilke rutiner benyttes og hvilke personer gjør dette? Er det sjåførene eller er det ansatte ved Nortura?

Er det behov for å lagre første spylevann som gjødsel?

Kjølevann? Dette er ikke rent, men slippes ut. Hvor? Hvis dette er renere enn utslippskravene, trengs det ikke å gå via renseanlegg, jf. 4.1.6.

Sanitæravløp er ok.

4.1.6

Bruke kjølevann og vann fra vakumpumper:

Jf. 4.1.5: Må ha en karakterisering av kjølevannet: temperaturer, innhold siden det ikke er rent, mengder og punkter der det oppstår og slippes ut.

4.1.7

Fjerne rennende slanger og tette lekkende kraner.

Dette ser ut til å være ivaretatt. Det må undersøkes om dette omfattes av vedlikeholdsplanen.

4.1.8

Bruke trykkvasking i hele anlegget.

Det brukes spyling med 25 bar. Dette kan være lavt i flere tilfeller og innebærer bruk av mye vann. Enhetsprosesser må vurderes individuelt mht. vannforbruk og høytrykkspyling (>140 bar).

4.1.9

Håndopererte kraner/pistolhåndventiler

Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.10

Tilførsler av dyse- og trykkregulert vann

Ikke tatt med i oversikten, jf. behov for vurderinger i 4.1.8.

4.1.11

Bruke rister ved sluk etc. for å stanse partikler.

Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.12

Mest mulig tørr rengjøring av arealer og utstyr.

Vurderes som tilfredsstillende, men det kan være behov for å vurdere behovet ved rengjøring av biler etc., jf. pkt. 4.1.5.

4.1.13

Sikring mot overfylling av ensilasje/talg/fett/blod/væske

Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.14

Ringmur eller lignende ved tank for ensilasje/talg/fett/blod/væske

Dette er ikke utført. Avrenning til avløp. Må vurdere flytende andel (blod) og forurensningsfare.

4.1.15

Ensilasje-/lagertanker med doble vegger

Kravet blir særlig aktuelt ved tanker som kan korrodere, ikke som i dette tilfellet. Må vurdere faren jf. 4.1.14.

4.1.16

Implementere energistyringssystem

Usikkert om dette er i samsvar med norsk standard og om det er koplet mot internkontrollsystemet. Systemet må beskrives bedre.

4.1.17

Energistyring i storfeslakteri

Ikke relevant her

4.1.18

Implementere system for kjøleledelse.

Her er kjøleledelse vurdert lik styringssystem. Punktet virker mangelfullt dekket og beskrives ved at kjølekompressorer styres i forhold til belastning. Ledelsessystemet må skriftliggjøres.

4.1.19

Kontrollere driftstid til kjøleanlegg

Må vurderes i sammenheng med 4.1.18

4.1.20

Bruk av is-slurry til kjøling

Ikke vurdert som aktuelt her

4.1.21

Automatisk stenging av kjøleromdører

Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.22

Varmegjenvinning fra kjøleanlegg

Formålstjenlig med skriftlig vurdering av hvert kjølesystem. Trenger tall for energiutnyttelse og effekt på sesong og årsbasis. Hvor mye varmt vann slippes ut? Trenger konkret vurdering av varmebanker og lignende. Se 4.1.16 og 4.1.18.

4.1.23

Termostatstyrte damp- og vannkraner

Brukes ikke damp. Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.24

Isolering av damp- og vannledninger.

Brukes ikke damp. Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.25

Isolert kontroll av varmt og kaldt vann

Vurderes som uaktuelt, men kan aktualiseres jf. 4.1.16.

4.1.26

Bruke lysstyringssystem

Må beskrives bedre og vurderes i sammenheng med 4.1.16.

4.1.27

Kort og om mulig kjølig lagring av biprodukt.

Vurderes som tilfredsstillende. Må vurdere rengjøringsmetoder.

4.1.28

Luktrevisjon

Dette punktet bør dokumenteres bedre, men luktundersøkelser har vist at lukt ikke er et problem.

4.1.29

Tildekke biprodukt ved lagring, transport osv.

Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.30

Design som forenkler rengjøring
Antas tilfredsstillende.

4.1.31

Hyppig rengjøring for å unngå lukt.
Vurderes som tilfredsstillende

4.1.32

Bruk av isolerte beholdere for blodtransport.
Vurderes som tilfredsstillende

4.1.33

Luktkontroll vha. biofiltre
Vurderes som uaktuelt.

4.1.34

Luktkontroll vha. aktivt kull
Vurderes som uaktuelt.

4.1.35

Fortynne lukt ved utslipp via piper
Ikke aktuelt

4.1.35-b

Bruke luft med luktemner som oksygenkilde ved forbrenning.
Ikke aktuelt

4.1.36

Støykontroll
Vurderes som tilfredsstillende

4.1.37

Rutinemessig vedlikehold av takvifter
Kan kommenteres og beskrives bedre.

4.1.38

Vifter på utjevningstanker
Ikke aktuelt

4.1.39

Støisolere dører til kjøleanlegg
Ikke aktuelt?

4.1.40

Bytte ut oljefyring med gassfyring
Vurderes som tilfredsstillende.

4.1.41

Bytte ut fyringsolje med talg/fett.

Ikke aktuelt

4.1.42.1

Kontroll med bruk av vannvolum og vaskemidler

Refereres til renholdsplanen. Vanskelig å vite status til denne planen og formålet når den ikke er vedlagt. Denne er meget viktig da den representerer et stort vannforbruk.

4.1.42.2

Valg av miljøvennlige kjemikalier

Usikkert hva som er gjort. Må beskrives/dokumenteres bedre. Produktkontroll-loven innfører substitusjonsplikt og det virker ikke som om den er tatt hensyn til.

4.1.42.3

Unngå aktivt klor i rengjøringsmidlene.

Usikkert hva som er gjort. Må beskrives/dokumenteres bedre.

4.1.43.1

Nødutjevningvolum/-tanker

Ikke vurdert som aktuelt, se 4.1.43.11.

4.1.43.2

Måle avløpskvalitet og holde oversikt.

Blir ivaretatt gjennom krav i tillatelsen.

4.1.43.3

Unngå stagnerende avløpsvann.

Nortura har ingen volum der avløpsvann kan stå over tid.

4.1.43.4

Rense avløpsvann med sil

Nortura siler avløp fra produksjonen. Silåpning skal være 0,8 med mer. Ca. 35 % av vannet går utenom silen. Det må vurderes om det kan benyttes annen silåpning for å bedre renseseffekten og hva som kan renses hvis alt avløp passerer silen.

4.1.43.5

Bruke statisk sil/buesil

Se 4.1.43.4

4.1.43.6

Bruke hellende skrupresse.

Kan fjerne større partikler. Vurderes som uaktuelt

4.1.43.7

Sylindrisk sil, væskegjennomgang innenfra og ut.

Se 4.1.43.4

4.1.43.8

Roterende sil, væskegjennomgang utenfra og inn.

Se 4.1.43.4

4.1.43.9

Bruke fettutskiller

Må vurdere om den eksisterende tilfredsstillende de omsøkte utslippsmengdene. Fylkesmannen har ikke mottatt navn på type eller endelige tall for dimensjoner, kun tall for kapasitet.

4.1.43.10

Bruke flotasjonsanlegg

Se 4.1.43.9

4.1.43.11

Konvensjonelle fordrøynings- utjevningsvolum/-tanker

Dette punktet er trolig ikke tilstrekkelig vurdert. Det må benyttes avløpsmålinger med minutt oppløsning for å kunne si noe om eventuell overbelastning av egne og IVARs renseanlegg.

4.1.43.12

Redusere lekkasjer og dekke til renseanlegg.

Ok.

4.1.43.13

Redusere lekkasjer og luften renseanlegg.

Må vurderes ved installasjon av fordrøyningsvolum.

4.1.43.14

Anaerob forbehandling før rensing hos IVAR

Må vurderes opp mot IVARs ramme og nivå på intern rensing. Foreløpig uaktuelt.

4.1.43.15

Aerob forbehandling før rensing hos IVAR

Må vurderes opp mot IVARs ramme og nivå på intern rensing. Foreløpig uaktuelt.

4.2.1.1

Fjerning av avfall/fjorfemøkk fra travsportbiler vha. skrapper

Må vurdere effekten av dette. Må også sees i sammenheng med neste pkt.

4.2.1.2

Fjerning av avfall/fjorfemøkk fra travsportbiler vha. høytrykksspyler.

Det brukes ikke høytrykk, men mellomtrykk. Må vurderes på nytt.

4.2.1.3

Automatisere første delen av slaktelinjen

Ok.

4.2.1.4

Unngå, og minimere, spyling av skrotter.

Ok.

4.2.1.5

Automatisert styring av vannkraner på slaktelinjen.

Ok.

4.2.1.6

Kontinuerlig fjerning av biprodukter på slaktelinjen uten bruk av vann.

Må vurderes på nytt. Rapporteres ivaretatt av vaskefirmaet.

4.2.1.7

Separate avløp for blod og vann.

Virker som dette ikke er etablert. Alt går til avløp, men det er usikkert hvor mye blod som går til avløp sammen med vaskevannet. Må vurderes på nytt.

4.2.1.8

Nedkjøling av blod

Ikke aktuelt.

4.2.1.9

Tørr oppsamling av avfall på gulv.

Det er uklart hvorfor det er vanskelig tilgjengelig med tørr oppsamling.

4.2.1.10

Bruk av vakuumentransport av biprodukter før vask.

Innmat og blod transporteres ikke tørt. Blir dette spylt til lagertanker?

4.2.1.11

Redusert vannforbruk i kyllingslakterier.

Dette punktet er ikke kommentert. Rutinene/vaskeplanen må gjennomgås sammen med IK-rutinene til rengjøringsfirmaet.

4.2.1.12

Bruk av vann med høyere trykk for å spyle skrotter.

Ok

4.2.1.13

Fjerning av unødige vannkraner på slaktelinjen.

Ok.

4.2.1.14

Isolerte og tildekkede knivsterilisatorer.

Noe uklart. Må vurderes ved tilsyn/befaring.

4.2.1.15

Tidsstyrt og jevnlig bytte av vann i knivsterilisator.

Noe uklart. Må vurderes ved tilsyn/befaring.

4.2.1.16

Doble knivsterilisatorer.

Noe uklart. Må vurderes ved tilsyn/befaring.

4.2.1.17

Knivsterilisering vha. lavtrykksdamp.

Noe uklart. Må vurderes ved tilsyn/befaring.

4.2.1.18

Vaskeavlukker med automatisk vannavstenging.

Ok.

4.2.1.19

Styring og overvåking av trykkluftbruken.

Vedlikeholdsavtalen (Nessco) må verifisere at punktet er ivaretatt. Må følges opp.

4.2.1.20

Styring og overvåking av ventilasjonsanlegg.

Vedlikeholdsavtalen (GK) må verifisere at punktet er ivaretatt. Må følges opp.

4.2.1.21

Bruk av ventilasjonsvifter med bakoverbøyde blader.

Ok.

4.2.1.22

Styring og overvåking av varmtvannsforbruket.

Det refereres til rengjøringsfirmaet. Dette blir lite konkret og gjelder bare deler av virksomheten. Må beskrives bedre, gjerne i sammenheng med energistyringssystemet.

4.2.1.23

Installasjon av grunnvannskjøling av kjølevæske

Ikke aktuelt. Kan bli aktuelt hvis kjølevannet utgjør et problem. Må tilsendes data om kjølevann.

4.2.3.1.1

Resirkulere vann fra kassevask.

Det oppgis at vannforbruket ved kassevask er lav. Det er ikke oppgitt tall eller begrunnelse for ikke å resirkulere vannet.

4.2.3.1.2

Støvtiltak ved mottaket, støvfilter

Støvfangere. Ok.

4.2.3.1.3

Støvtiltak ved mottaket, våtvaskere

Ikke aktuelt

4.2.3.1.4

Støvtiltak ved mottaket, vaskbart metallgitter

Ikke aktuelt

4.2.3.2.1

Gassavliving

Ok.

4.2.3.3.1

Dampskolding

Bruker varmt vann. Det er ikke forklart hvorfor damp er uaktuelt. Må vurderes i sammenheng med energiledelse.

4.2.3.3.2

Isolere skoldetanker

Ikke isolert p.g.a. hygienehensyn. Det forklares ikke hvorfor. Dette bør utdypes.

4.2.3.4.1

Bruk av dyser ved fjærfferning

Ok.

4.2.3.4.2

Bruk av resirkulert vann ved borttransport av fjær.

Ok.

4.2.3.5.1

Redusert antall spyledyser ved innvollsrensing.

Ok.

4.2.3.6.1

Lufkjøling

Ok

4.2.3.6.2

Kontrollert vannforbruk ved bruk av vannkjøling og «spin chiller»

Lite kommentert bortsett fra at «spin chiller» ikke benyttes.

4.2.4.1

Bruk av enzymholdige (biokjemiske) vaskemidler.

Brukes ikke pga. manglende alternativer. Produktkontroll-loven innfører substitusjonsplikt og det virker ikke som om den er tatt hensyn til.

4.2.4.2

Fjerning av blod og kjøttsaft vha. kaldt vann

Refereres til vaskeplanen. Det er behov for å se hvordan vaskeplanen behandler dette og hvilke metoder som brukes.

4.2.4.3

CIP

Brukes ikke. Må vurdere om det er hensiktsmessig/mulig å installere dette i eksisterende utstyr og om det kan tas i bruk ved ombygginger/nyetableringer.

4.2.4.4

Bruk av vakuumbasker

Vurderes ikke som aktuelt, men det er ikke gitt noen begrunnelse for dette.

4.2.5.1

Segregert lagring og behandling av biprodukter

Punktet er ikke kommentert, men antas ivaretatt ved separate lagringssystem for blod/innvoller, for fjær og for skrog/bein.

4.2.6

Behandling av avløpsvann fra slaktehus.

Ivaretatt gjennom krav i tillatelse og utslipp skissert i IPPC-utredningens pkt. 5.1.

4.2.7

Behandling av slakteavfall

Ivaretatt gjennom avfallsordningene skissert i IPPC-utredningens pkt. 3 og 5.2.4.

Fylkesmannen i Rogaland
fmropost@fylkesmannen.no

ADRESSE COWI AS
Kobberslagerstredet 2
Kråkerøy
Postboks 123
1601 Fredrikstad
TLF +47 02694
WWW cowi.no

DATO 28. mai 2014

SIDE 1/9

REF olj

OPPDRAGSNR A041346

NORTURA SA AVD. HÅ. OPPDATERING AV DATA FOR REVIDERT UTSLIPPSTILLATELSE

Det vises til kontakt mellom Fylkesmannen og bedriften ang. ovennevnte tema, bl. annet email fra Kristian Solberg, datert 11.april 2014, der det spesifiseres hvilke opplysninger som ønskes i forbindelse med den forestående revisjon av utslippstillatelsen. COWI AS v/undertegnede har blitt spurt om å assistere bedriften med å fremskaffe og presentere disse opplysninger. I det etterfølgende gis en nærmere spesifisering med henvisning til ovennevnte mail:

Driftsforhold

Produksjonen er forholdsvis jevn over året og foregår ca. 250 dager/år. I et typisk produksjonsdøgn starter slaktingen ca. 05.30 på morgenen og foregår til på ettermiddagen samtidig med videre bearbeiding av slaktet kylling og pakking. Oppstarttidspunktet vil bli 1,5 timer tidligere fra uke 24 pga. kapasitetsutvidelse av kjøletunnel. Antall skift er ett i hver avdeling.

Firmaet ISS har ansvaret for vasking og desinfisering og utfører sin jobb normalt fra kl. 16.00 til midnatt. I perioder kan denne periode bli forskjøvet med ca. 1 time.

Antall ansatte hos Nortura er 108. Disse dekker ca. 100 årsverk.

Vannforbruk

Når det gjelder vannforbruk, har vi innhentet opplysninger fra Hå kommune, som er leverandør. Det beste datamaterialet er for årene 2011 til 2013. Vi antar at data fra disse år er representative i forbindelse med oppdateringen av utslippstillatelsen til Nortura. I tabell på neste side vises årsforbruket de angitte år:

År	Vannforbruk m ³ totalt	Døgnforbruk m ³ middel
2011	185.181	Ca. 740
2012	187.353	Ca. 750
2013	176.730	Ca. 707

Vannforbruk ved Nortura SA, avd. Hå

Operasjoner som bruker mye vann, er skolde- ribbe- og renseprosessen. Det er også en del vannforbruk ved vask av hvite Prior-kasser samt egg Brett. Det medgår også noe vann ved kjøling av kyllingen. Ved vask av produksjonsanlegget på ettermiddag og kveld brukes det mye vann.

Nortura har arbeidet med vannsparende tiltak, som foregående tabell viser gir resultater. Det viktigste tiltak er at man er mere bevisst på å stenge av vann ved lengre stopp samt at satellitter og dyser ikke står og renner.

Hå kommune har kunnet fremskaffe data om vannforbruk pr. time i 2012 fra døgn med stort vannforbruk. Vedlegg 1 viser oversikt for 12 slike døgn med forbruk fra ca. 900 – 1110 m³/døgn. Det er variasjoner, men det generelle bildet er at vannforbruket tar seg opp fra ca. kl. 06.00 på morgenen. Mellom kl. 08.00 og 09.00 har det økt til ca. 60 - 65 m³/time. Der holder det seg ganske stabilt til kl. 16.00 – 20.00 på ettermiddag/kveld. Deretter avtar det mot midnatt i forbindelse med at vaskingen avsluttes. Det er ikke noen klar overgang i vannforbruket mellom produksjon og vasking. Det er ikke noen direkte sammenheng mellom døgn med størst vannforbruk og døgn der timesforbruket er størst. Størst døgnforbruk ble registrert til 1114 m³ den 5. juni i 2012. Da var høyeste timeforbruk på 62,5 m³/time kl.19.00 på kvelden. Størst timeforbruk av de utplukkede døgn var på ca. 70 m³/time. Det ble registrert ca. kl. 09.00 den 12. juni i 2012, som hadde et døgnforbruk på 1038 m³.

Nortura leser også daglig av vannforbruket. Fra 2013 og så langt i 2014 har døgnene med høyest vannforbruk i hver måned blitt plukket ut. Disse er som følger:

14. jan	19. febr.	26. mars	7. mai	22. mai	26. juni	5. aug.	17. sept.	3. okt.	5. nov.	30. des.
842 m ³	852 m ³	895 m ³	917 m ³	866 m ³	910 m ³	859 m ³	900 m ³	848 m ³	832 m ³	862 m ³

2013 – dag i hver måned med høyest registrert vannforbruk

13. jan.	11. febr.	10.mars	28. april
832 m ³	813 m ³	777 m ³	845 m ³

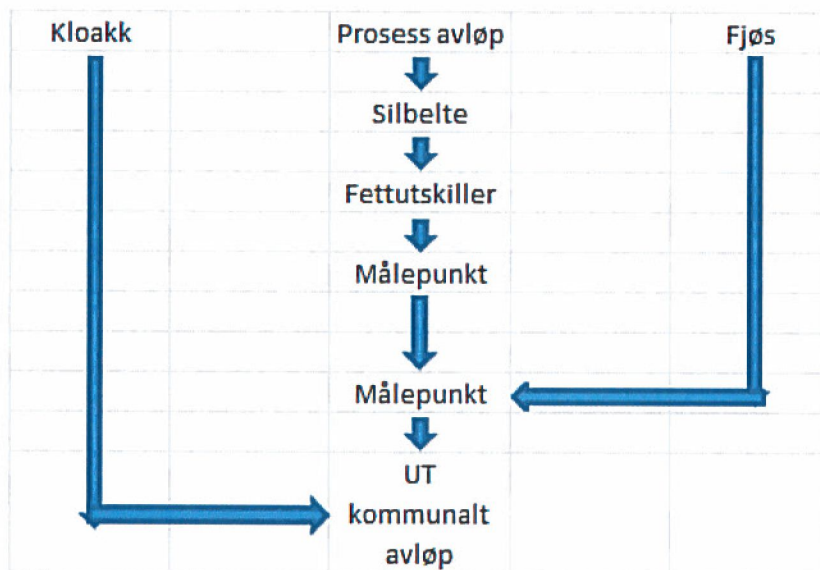
2014 – dag i hver måned med høyest registrert vannforbruk

I 2013 og så langt i 2014 er ingen døgn registrert med forbruk over 917 m³. Dette viser igjen at forbruket har minsket sammenlignet med i 2012.

Avløp.

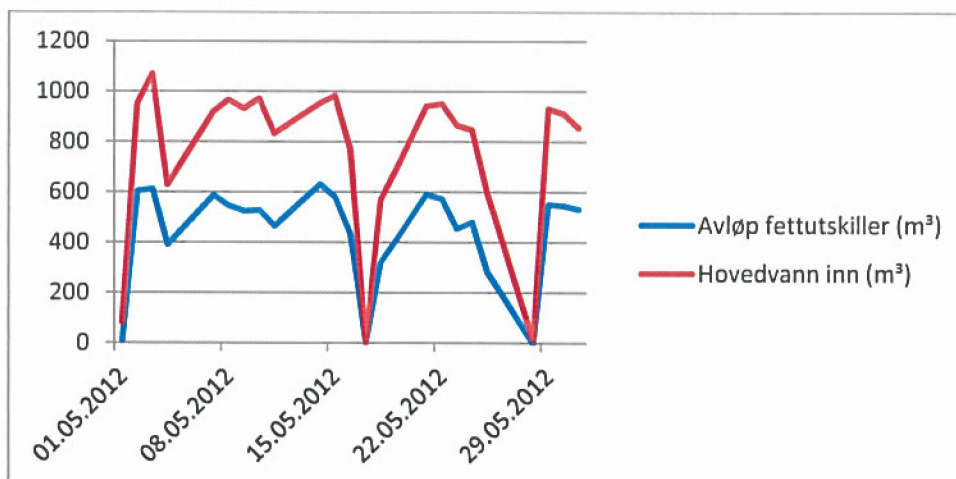
Det foreligger ikke tilsvarende mengde med registrerte måledata for avløp ut fra bedriften som beskrevet i foregående punkt når det gjelder vann inn. Ved utslippsrapportering har avløpsmengden blitt satt lik vannmengden inn.

For perioden fra 2011 til august 2012 har bedriften avlest daglig avløpsmengden som har passert silbelte og fettavskiller. Denne avløpsmengden kommer fra selve produksjonsprosessen som vist på flytskjema på neste side.

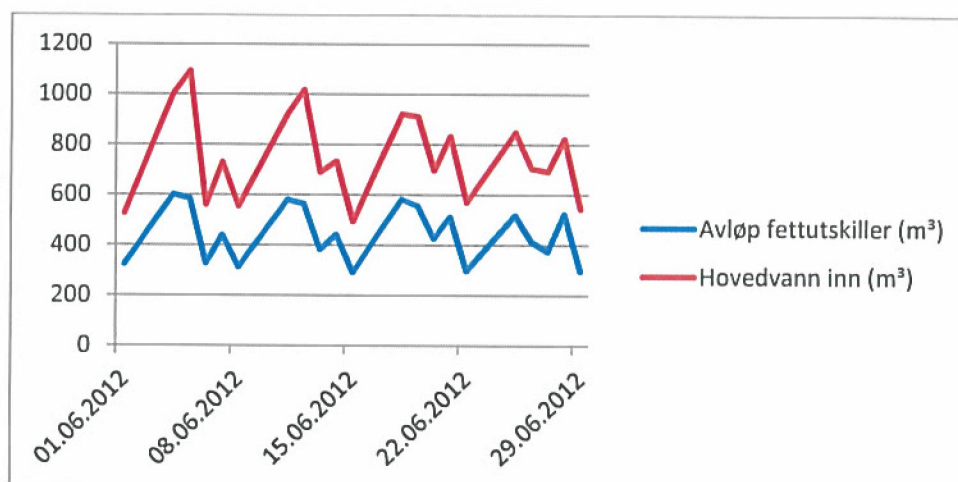

Flytskjema for avløpsstrømmer ved Nortura.

En sammenligning av mengde med vann inn til bedriften og avløpsvann som passerer fettavskiller er vist i det etterfølgende for månedene mai og juni i 2012. Begge disse måneder hadde flere døgn med høyt vannforbruk.

Målt vannforbruk og målt avløpsmengde som passerer fettavskiller i mai 2012.

Målt vannforbruk og målt avløpsmengde som passerer fettavskiller i juni 2012.

Ser man på det gjennomsnittlige forholdstallet i hver måned mellom avløpsmengden som passerer fettavskiller og det totale vannforbruk, ligger det på ca. 0,60. For mai og juni 2012 var forholdstallet 0,56 hhv 0,59. Maksimalverdien for enkeltdager var i de samme måneder 0,66 hhv 0,64.

Avløpet som ikke har passert silbelte og fettavskiller etter å ha blitt benyttet i produksjonsanlegget, kommer fra fjøset etter slamavskilling.

Hvor stor andel av vannforbruket som passerer fettavskiller ble også undersøkt i forbindelse med utarbeidelsen av påslippsavtalen med Hå kommune i 2012. Man valgte 65% for andelen som passerer fettavskiller. Man beskrev der at fettavskilleren, som har en beregnet kapasitet på ca. 45 m³/time, ville kunne være stor nok for et forbruk av rentvann på $45/0,65 = \text{ca. } 69 \text{ m}^3/\text{time}$. Dette tilsvarer ca. det høyeste timeforbruket som ble observert i 2012, som beskrevet i foregående punkt. Etter 2012 viser registreringer at vannforbruket har vært synkende, som også omtalt i foregående punkt.

Det forventes gjennomført flere vannsparende tiltak fremover slik at også avløpsmengden vil minske. Et interessant tiltak vil være å anskaffe skoldekar som bruker varm luft i stedet for vann. Denne type teknologi finnes på markedet i dag.

For å bedre fettavskillerens effekt vurderes det også å lede vaskevannet med kjemikalier utenom.

Analyser av avløpsvann

I vedlegg 2 er vist tabeller med alle analysedata for 2013 og 2014 inkl. egne målinger av pH og temperatur. Tabellene blir brukt i forbindelse med at det sendes inn månedlige rapporter til Hå kommune beskrevet i bedriftens påslippsavtale med kommunen. Analysene blir utført på ukeblandprøver hos Eurofins, som beskrevet i gjeldende utslippstillatelse fra Fylkesmannen. Prosedyre for prøvetaking er med som vedlegg 3. I tabellene er oppført utslippsgrensene fra påslippsavtalen med Hå kommune. Disse grensene har vært satt som realistiske ut fra antagelsen om at bedriften skal forbehandle sitt avløpsvann i en fettavskiller og sil.

Når det gjelder påslippsavtalen med Hå kommune, er den basert på et mangeårig grundig samarbeidsprosjekt ledet av Hå kommune der også IVAR og de andre bedriftene i Kviamarka samt Norsk Protein på Grødalaland har vært med. Påslippsavtalen er tatt med som vedlegg nr. 4.

For å forklare mere om bakgrunnen som det har vært jobbet etter i samarbeidsprosjektet, henvises til vedlegg 5, som er referat fra et informasjonsmøte om avløpsvannkvalitet og rensing. Møtet ble holdt hos Prior (nå Nortura Hå) 6. juli 2006. Der deltok representanter fra Fylkesmannen i Rogaland og IVAR sammen med deltagere fra Prima, Jærkylling, Norsk Protein, Prior (Nortura) og undertegnede fra COWI. Bakgrunnen for møtet var et "ønske om samarbeide mellom bedrifter som blir hovedabbonnenter til IVAR's nye prosjekterte renseanlegg samt ulike instanser og myndigheter". Videre var formålet "gjensidig utveksling av informasjon vedr. krav og overholdelse av utslippstillatelse". I referatet fremgår at man mener "det er viktig med samarbeide, og at hver bedrift får utarbeidet en påkøplingsavtale med Hå kommune". Videre fremgår det av referatet at "det ikke er hensiktsmessig at hver bedrift bygger avanserte renseanlegg. Sluttrensingen vil IVAR ta seg av på Grødalaland". Det henvises også til vedlegg 6, som er referat fra møte hos Nortura 31. august 2009. Bakgrunnen var at Hå kommune ønsket å foreta en gjennomgang av bedriftenes avløpsforhold og utslippskrav i utslippstillatelse og påslippsavtale. Tilsvarende møter ble holdt samme dag også hos Norsk Protein, Jærkylling og Prima Jæren Slakt. På møtene deltok også representanter for Fylkesmannen og Ivar. Fra møtereferatet til Nortura siteres følgende: "Den enkelte bedrift skal forbehandle sitt avløpsvann i en velfungerende fettavskiller + en sil hvis det er behov. IVAR foretar sluttbehandlingen av avløpsvannet i sitt biologiske renseanlegg".

Arbeidet i samarbeidsprosjektet har ført til forbedringer i avløpsvannkvaliteten, og det er klarlagt hva som er realistiske utslippsverdier etter forbehandling med sil og fettavskiller.

Nortura søker herved om at Fylkesmannen tar hensyn til

forutsetningene det har vært arbeidet etter siden 2006, og som etaten har vært kjent med. Utslippsgrensene i påslippavtalen må da kunne gjelde også i en revidert utslippstillatelse. Dette må også gjelde krav til måleprogram med prøvetaking.

Når det gjelder pH og temperatur, måles og logges disse parametre kontinuerlig på samlet avløpsmengde i målestasjonen der prøveuttak foregår. I vedlegg 7 vises utskrifter med registrerte data for ukene 18, 19 og 20 nå i 2014. De forteller at man langt på vei har kontroll med disse viktige parametre.

Oppdatert oversikt over produksjonsrammer og produktspekter

Det vises til etterfølgende tabell.

Gjeldende prod. ramme	Produksjon i 2013	Søkt om 23/6 2008 og 31/1 2013
10.500 tonn slakt	21.897 tonn slakt	25.000 tonn slakt
5.500 tonn foredling	2.739 tonn foredling	5.500 tonn foredling
9.500 tonn eggpakking	13.455 tonn eggpakking	15.000 tonn eggpakking

Bedriften oppgir at produksjonen øker i takt med befolkningens økte forbruk av hvitt kjøtt. I 2014 forventes produksjonsmengdene å nå tilnærmet de verdier det er søkt om ved tidligere anledninger som tabellen viser i den høyre kolonne. Rammene i en ny utslippstillatelse bør kunne romme en forventet økt produksjon fremover. Innenfor en 5-års tidshorison antas produksjonen å kunne økes til:

- **30.000 tonn/år for slakting**
- **6.500 tonn/år for foredling**

- **For eggpakking forventes ikke økning utover dagens produksjonsramme på 5.500 tonn/år.**

Nortura søker herved om disse rammer som er uthevet.

Innsatsstoffer

Forbruket av vaskekjemikalier var 25.265 kg i 2013. Mengden forventes ikke å øke.

Energibruk

Det brukes el. kraft og naturgass som energibærere. De siste 3 år har bruken vært som følger:

	2011	2012	2013
Forbruk av el. kraft MWh	5842	5712	5998
Forbruk av naturgass MWh	5005	5331	5372
Sum forbruk MWh	10847	11043	11370

Tabell med energibruk på Nortura avd. Hå i årene 2011 til 2013.

Tabellen viser at energibruken har økt litt i takt med økt produksjon. Det vil bli en tilsvarende svak økning også de kommende år da produksjonen forventes å øke som tidligere nevnt.

Bedriften har et kjølevannsutslipp (kondensvann) på ca. 1 m³/døgn. Dette blandes med prosessvannet.

Transportmengder

Antall privatbiler pr. dag til og fra bedriften anslås til ca. 60 stk.

Når det gjelder tilførsel av råvarer og uttransport av ferdigvarer kan angis:

-Råvarer inn til anlegget er ca. 12 vogntog/dag.

-Kjøtt ut fra anlegget er ca. 4 vogntog/dag. Kun ca. 30% av kyllingene som blir slaktet bearbeides videre hos Nortura. Resten overføres til nabobedriften Den Stolte Hane Jæren via kulvert.

-Egg inn og ut fra anlegget er ca. 8 vogntog/dag.

IPPC-rapport

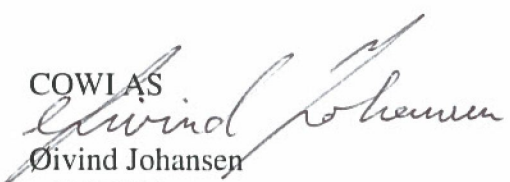
I vedlegg 8 er IPPC-rapporten som ble utarbeidet i november 2007. Den er påført oppdaterte opplysninger pr. 28. mai 2014.

Avslutning.

Vi håper på vegne av Nortura SA avd. Hå at de opplysninger som her oversendes er tilstrekkelige for Fylkesmannens videre arbeide med å revidere utslippstillatelsen. Gi beskjed hvis noe skulle mangle så vil vi i samarbeide med bedriften forsøke å svare.

Med hilsen

COWI AS

Øivind Johansen
miljørådgiver

Kopi sendt til Nortura ved Anita Undheim Salte
email: anita.undheim@nortura.no

Vedlegg:

- 1: Vannforbruk som m³/time i 12 døgn i 2012 hvor vannforbruket pr. døgn var stort fra ca. 900 – 1110 m³/døgn.
- 2: Tabeller med måle- og analysedata for avløpsvann i 2013 og 2014.
- 3: Prosedyre for prøvetaking av avløpsvann.
- 4: Påslippsavtale med Hå kommune.
- 5: Referat fra møte 6. juli 2006 hos Prior om avløpsvannkvalitet og rensing.
- 6: Referat fra møte 31. august 2009 hos Nortura om avløpsvannkvalitet.
- 7: Utskrift med målinger av pH og temperatur i uke 18, 19 og 20 nå i 2014.
- 8: IPPC-rapport fra nov. 2007 med oppdaterte opplysninger pr. mai 2014.

Fra: Solberg, Kristian
Sendt: 11. april 2014 14:21
Til: 'dag.roar.reime@nortura.no'
Emne: Oppdatering av tillatelsen for Nortura-Kviamarka

Dag Roar Reime

Viser til tlf-samtale.

Jeg regner med at det vil være noenlunde enkelt å oppdatere opplysningene. Det som kanskje vil være mest krevende, vil være å lage oversikter mht. avløpsmengder og utslippsmengder. Det må antas at målt vannforbruk reflekterer mengde avløpsvann. Årsforbruket viser noe helt annet enn det som søknaden ble gitt for; drøyt 100 000 kubikkmeter. Vannmålingene er i tabellen nedenfor.

År	Nortura, Kviamarka
2005	143903
2006	180979
2007	215437
2008	232550
2009	210127
2010	220036
2011	192200
2012	187353
2013	176725

I brevet deres i juni i 2008 ble det søkt om økte produksjonsrammer. Økt produksjon vil ofte medføre økt utslipp. Slike tall var ikke tilgjengelige da, men det skulle gjennomføres et prosjekt fram mot november 2008 for å avdekke forbedringspotensialer. Nortura Hå ønsket i den prosessen å få et grunnlag for å søke om reviderte utslippsgrenser. Bedriften ville komme tilbake til søknaden på dette punktet.

I brevet fra januar 2013 ble det på nytt meldt om behovet for å revidere tillatelsen og det ble pekt på økt produksjon. Det ble ikke gitt noen nye opplysninger om utslippsnivåer. Nortura v/COWI pekte på at krav i tillatelsen måtte settes lik nivåene i påslippsavtalen. Når det gjelder påslippsavtalens innhold vil vi vise til forurensingsforskriftens § 15A-4, der det er hjemmel til å skjerpe utslippsnivåene i forhold til innholdet i en tillatelse: http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_4-6#KAPITTEL_4-6

Ut fra årsmeldingene observerer vi at det er overskridelser. I tilbakemeldingen til årsrapporten for 2012, kommenterte vi behovet manglende rapportering av den kontinuerlige prøvetakingen samt behovet for ny tillatelse. Vi ville komme til saken i løpet av sommeren. Det lot seg ikke gjøre, men vi ønsker å vurdere situasjonen nå.

En tillatelse som innebærer økte utslipp, må saksbehandles på vanlig måte, jf. forurensingsforskriftens kap 36, sendes på høring og trolig kunngjøres: http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-06-01-931/KAPITTEL_9-1#KAPITTEL_9-1 Siden tillatelsen nå blir 10 år, kan det fornyes helt, men det kan også være aktuelt å fornye vesentlige deler av den.

Viktige opplysninger som må oppdateres, er:

Ant. driftsdøgn og driftstimer pr. døgn. Opplysninger om skift. Antall arbeidsplasser/årsverk

Vannforbruk:

Pr. år de siste år: 2008 – 2013

Oversikt over rutiner og operasjoner som bruker mye vann og på hvilken tid på døgnet

Oversikt over vannforbruket på de aktuelle tidspunktene. Målinger? Måleravlesninger.

Konkretisering av vannbesparende tiltak.

Planlagt økning?

Avløp:

Målt årsavløp 2008 – 2013

Gjennomsnitt pr. uke, 2012 – 2013

Oversikt over de 20 ukene (dato/ukenr.) med størst avløpsmengde, 2012 – 2013

Alternativt varighetskurver basert på døgnavløpet, 2012 – 2013

De 50 døgn med størst avløpsmengde, 2012 – 2013

Alternativt varighetskurver basert på timeavløpet, 2012 – 2013

Dagens avløpsrensing, typer, kapasitet og renseeffekt

Planlagt økning

Analysér:

Tilgjengelige analyser av kvaliteten på avløpsvannet sammen med data om hvilke tidsperioder de er tatt, 2012 – 2013

Oversikt over temperatur og pH i avløpsvannet.

Beregning av årlige utslippsmengder, 2012 – 2013

Beregning av største ukentlige utslippsmengder, 2012 – 2013

Beregning av største utslippsmengder pr. døgn, 2012 – 2013

Planlagt økning

Oppdatert oversikt over produktspekter

Dagens mengde og planlagte mengder

Innsatsstoffer

Saltmengder, bruk, utslipp

Vaskemidler, mengder/forbruk

Krydderier/marinader etc. som går til utslipp

Øvrige stoff.

Energibruk

Oppdatert oversikt over energibruk

Gass, installasjonsstørrelse og MJ/år

Strøm, installasjonsstørrelse og MJ/år

Tiltak for energigjenvinning

Kjølevannsutslipp, mengder pr. time/døgn, utslippssted.

Planlagt økning

Transportmengder

Antall privatbiler pr. dag

Antall leveranser pr. dag og typer bil.

Øvrige leveranser

Antall produktutkjøringer/transporttype

Planlagt økning

I brevet fra 2008 refereres det til en IPPC-vurdering. Det vil være aktuelt å vurdere denne samtidig og den bes vedlagt.

Regner med at dette er noenlunde greit å utdype. Det er jo ferietid og mange skal bort, men jeg regner med å kunne få et svar fra dere i slutten av uken 18.

Vennligst bekreft at denne e-posten er mottatt.

hilsen

Kristian Solberg

Fylkesmannen i Rogaland, Miljøvernavdelingen.

Tlf. 51 56 89 28

E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Fylkesmannen i Rogaland
Miljøvern avdelingen
Adr: fmropost@fylkesmannen.no

ADRESSE COWI AS
Jens Wilhelmsens vei 4
Kråkerøy
Postboks 123
1601 Fredrikstad
TLF +47 02694
WWW cowi.no

DATO 31. January 2013
SIDE 1/2
REF oij
OPPDAGSNR 120636

NORTURA SA avd. Hå.

MELDING OM BEHOV FOR REVIDERT UTSLIPPSTILLATELSE

Det vises til gjeldende utslippstillatelse for Nortura SA avd. Hå, som er datert 22/4-2004.

På vegne av bedriften meldes det herved om behov for å revidere denne tillatelsen mhp rammetall for produksjon og mhp utslippsgrenser.

Når det gjelder produksjon, er gjeldende grenser som følger:

- 10.500 tonn/år med fjørfeslakt
- 5.500 tonn/år med foredlet fjørfeslakt
- 9.500 tonn/år med eggpakking

Disse grenser er til dels betydelig overskredet. For 2012 var tallene:

1. 20.000 tonn/år med fjørfeslakt
2. 5.500 tonn/år med foredlet fjørfeslakt
3. 13.000 tonn/år med eggpakking

Bedriften søkte i brev til Fylkesmannen, datert 23/6-2008, om å få økt rammene for fjørfeslakt til 25.000 tonn/år og for eggpakking til 15.000 tonn/år. Denne søknaden har ikke blitt besvart.

I årsrapportene til SFT/KLIF har Nortura SA avd. Hå over en rekke år rapportert om overskridelsene i rammetall og samtidig gjort oppmerksom på at det er søkt om økte rammer.

Når det gjelder utslippstillatelsens grenser for utslipp til vann, er det også behov for revideringer. Dette gjelder særlig grenseverdiene til konsentrasjon for utslipp av fett, som i tillatelsen er satt til 80 mg/l som årsmiddel og 100 mg/l som timemiddel.

Disse grensene har det ikke vært mulig å holde.

I årsrapportene til SFT/KLIF har Nortura SA avd. Hå over en rekke år rapportert om overskridelsene og påpekt at grensene ikke er realistiske.

De siste ca. 2 år har Nortura SA avd. Hå deltatt i et samarbeid med andre bedrifter i Kviamarka og Grødalaland for å oppnå bedre kartlegging og forbedringer av avløpsvannkvaliteten. Samarbeidsprosjektet har vært utført i regi av Hå kommune, og det fortsetter. IVAR deltar også.

Det er oppnådd flere gode resultater i dette prosjektet. Særlig har det vært fokusert på temperatur og pH i avløpsvannet samt å få gode utslippsdata generelt.

Som et resultat av arbeidet er det nå laget påslippsavtaler mellom de enkelte bedrifter og Hå kommune. I avtalene er satt utslippsgrenser som har vist seg realistiske gjennom samarbeidsperioden. For Nortura har disse grenseverdiene for fett blitt satt til 175 mg/l som snitt og 300 mg/l som maks, dvs. høyere enn de før angitte grensene som står i utslippstillatelsen.

Nortura SA avd. Hå har en stor fettavskiller med fettavskraping. Den er kontrollberegnet til å ha tilstrekkelig hydraulisk kapasitet.

Nortura SA avd. Hå ber om at utslippstillatelsen fra Fylkesmannen og påslippsavtalen med Hå kommune blir samordnet. Det føles unødvendig byråkratisk med den ulikhet det er nå.

Det er også lite tilfredsstillende hvert år å melde om overskridelser i rapportene til KLIF, både mhp produksjonsrammer og mhp utslipp.

På vegne av Nortura SA avd. Hå håper vi på en positiv tilbakemelding på dette brev.

Med hilsen

COWI AS

Øivind Johansen
Miljørådgiver

Kopi sendt:

- Nortura SA avd. Hå med adresse: frode.tjelle@nortura.no
- Hå kommune med adresse: teknisk@ha.kommune.no